

Til: MN- fakultetsstyret

Sakstype: Vedtakssak
Saksnr.: 45/20
Møtedato: 7. desember 2020
Notatdato: 25. november 2020
Sakshandsamar: Frode Bremnes

Sak: Ny finansieringsmodell for MN fakultetet

Tidlegare vedtak: Den eksisterande finansieringsmodellen vart vedteken i sak 26/09 i styremøtet 22. juni 2009. Hovudlinjene i ny modell var drøftingssak 34/20 i styremøte 19. oktober 2020.

Formål: Saka gjeld prinsipp for ny finansieringsmodell for fakultetet.

Fakultetet har arbeidd med ny finansieringsmodell etter vedtak i dekanat av 29. mai 2018. Modellen skal vere eit eigna verktøy for leiinga ved fakultetet til å realisere fakultetet og universitetet sin strategi.

Mandatet er at modellen skal vere enkel, føreseieleg og transparent. Den skal stimulere til tverrfagleg samarbeid, styrke eksperimentell aktivitet og sikre handlingsrom samt evne til å investere i vitenskapleg utstyr.

Vedtaksforslag:

Fakultetsstyret gjev si støtte til vidareutvikling av finansieringsmodell for fakultetet basert på følgande prinsipp:

1. Ny finansieringsmodell vert innført utan omfordelingseffekt mellom institutta i innføringsåret.
2. Differansen i tildeling til institutt mellom dagens modell og ny modell vert trappa ned gradvis, forslagsvis over 5 år og med start i året etter innføringsåret.
3. Tildelingsgrunnlaget for institutt vert vidareført som i dagens modell. Det betyr at grunnlaget er tildeling frå UiO redusert med strategisk satsing og drift av fellestenester.
4. Hovudtrekk i ny finansieringsmodell i forhold til dagens modell:
  - a. Prisnivå vert redusert frå dagens nivå med formål å eliminere behov for rammejustering.
  - b. Det vert innført 5-årige rullerande gjennomsnitt som grunnlag for utdanningskomponentar, inntektsinsentiv og doktorgrader.
  - c. Komponentane i modellen vil bli prisjustert årleg i tråd med endringar i UiOs sentrale løyving til fakultetet.
  - d. Produksjon av studiepoeng og kandidater vil erstatte dagens tildeling til studieplass, studiepoeng og utveksling.
  - e. Innføring av 2-delt modell med pris for (1) produksjon av emne og (2) vertskap for studieprogram.
  - f. Komponent for rekrutteringsstillingar vert vidareført med redusert sats.
  - g. Insentiv for ekstern inntekt frå EU og Forskningsrådet vert vidareført med redusert sats.
  - h. Innføring av nytt insentiv for inntekt frå øvrige eksterne kjelder.
  - i. Avlagte doktorgrader vert vidareført med redusert sats.
  - j. Dagens komponent for publikasjonspoeng vert ikkje vidareført.
  - k. Kompensasjon for internhusleiekostnad fortset som før inntil ny modell for arealstøtte er på plass.
  - l. Innføring av ny mekanisme for å avgrense vesentleg saldo på basis.
5. Modellen vil inneholde ein strategisk komponent. Den skal kompensere for ulikt kostnadsnivå og teknisk kompleksitet i forskings- og utdanningsaktivitetar mellom institutta.

1. Bakgrunn

UiO er eit forvaltningsorgan med særskilde fullmakter. Det betyr at UiO er rammestyrt og har resultatmål frå KD. Fakultetet og våre institutt er på same måte rammestyrt og styrer fordeling av løyvinga sjølv innanfor samfunnsoppdraget og rammene elles. Vilkår er:

- KD sitt kandidatmåltall (profesjonsutdanning) skal fyllast
- Talet på nye studieplassar skal fyllast og nyttast i tråd med øyremerking
- Samla tal på rekrutteringsstillingar skal fyllast
- Øyremerka midlar til særskilte føremål skal nyttast i tråd med føremålet

2. Historikk

Dagens finansieringsmodell for fakultetet vart innført i 2010 etter vedtak i fakultetsstyremøte 22. juni 2009. Den største endringa då var at studieplass vart innført som nytt dimensjonerande parameter samt at incentiv for inntekter frå EU og Forskingsrådet vart innført. Utrekning av verdi for studieplass skjedd gjennom ei utrekning av snittet for studiepoengproduksjon i perioden 2006-2008 dividert på 60, som er normal årsproduksjon for ein student. Metoden er konsistent med UiO sin nye finansieringsmodell frå 2009.

Tabell som viser dagens modell:

Aktivitet/tildelingsmåte	Basis	Resultat	Satsing
Forskningsbasert utdanning	Studieplassar	Studiepoeng Utveksling	
Forskning	Rekrutteringsstillingar Vitskapleg utstyr	Doktorgrader NFR/EU inntekter Publikasjonspoeng	Forskingscenter
Anna	Internhusleige		
Tilpassing	Uforklart del/restledd		

Ved overgang mellom finansieringsmodeller vil den uforklarte delen representere summen av alle historiske utdelingar som ikkje vert rekna ut gjennom nye komponentar. Uforklart del (restleddet) vil òg fungere som justeringskomponent ved varige endringar. Dette leddet kan vere positivt eller negativt for institutta.

3. Behov for ny modell

Kort fortalt er dagens finansieringsmodell slik at statsløyvinga til fakultetet blir fordelt til institutta etter at midlar til fakultetets satsingar, drift av fellestenester og kompensasjon for internhusleige er tatt ut. Tildeling til institutta er delt i om lag 45 % til utdanning og 55 % til forskning. Desse tildelingane vert redusert til slutt gjennom eit rammekutt som for 2021 utgjer omtrent 15 % av midlar til institutta. Ei grovt gruppert inndeling av midlar inn til fakultet og vidare til institutt er illustrert under:

UiO til MN	MN til institutt/enhet
Utdanning 410 mkr	Utdanning 416 mkr
Forskning 468 mkr	Forskning 497 mkr
Rammekutt - 88 mkr	Rammejustering - 141 mkr

Dagens modell blir opplevd som vanskeleg å forstå og lite føreseieleg av fleire årsaker:

- Rammekuttet til institutta utgjer ein stadig større del. Dette kuttet skjer pro rata og har etter kvart stor strategisk effekt. Rammekuttet er initiert av varige kutt i tildeling frå KD og UiO. Sentrale rammekutt vart innført i 2016.
- Studieplassparameteren har i stor grad eit statisk grunnlag frå historisk studiepoengproduksjon i perioden 2006-2008. Det er ikkje noko direkte kopling mellom studieplass i tildeling og faktisk tal på studentar/dagens studiepoengproduksjon.
- Insentivpris for EU-inntekter er høg og kan gje store utslag på relativt kort sikt. Dette utgjer ein stor risiko for det einskilde institutt fordi det normalt vil ta tid å endre aktivitetsnivået ved bortfall av inntekt.
- Insentiv for studiepoengproduksjon går berre til emneigar (emneinstitutt) og tek ikkje omsyn til vertsinstitutt for studieprogrammet (programinstitutt).
- Fleire insentiv har liten eller ingen effekt for strategiske val på operativt nivå.

4. Hovudtrekk i ny modell

Ein vil halde på metoden at løyvinga til institutt er eit resultat av løyving frå UiO redusert med midlar til fakultets satsingar, drift av fellestenester og - inntil vidare - kompensasjon for husleige. Det betyr at nivå på satsingar på fakultetet framleis vil vere på ca. 3-4 % av tildeling til MN.

Føresetnadane for ny modell er at den skal vere nær knytt til kjerneaktivitetane forskning og undervisning, bidra til naudsynete endringar samtidig som modellen skal sikre tilstrekkeleg stabilitet på lang sikt.

Nøkkelmoment i ny modell:

- Balanse mellom tildeling for utdanning og forskning.
- Tydeleg kopling mellom utdanningsproduksjon og inntekter.
- Årleg prisjustering av komponentane i modellen med formål å unngå vidareføring av UiOs sentrale rammejustering til institutta.
- Ein mekanisme for å unngå at institutta bygger opp vesentleg saldo.
- Risikoreduksjon for ekstern finansiert forskingsaktivitet gjennom reduksjon av pris for inntektsinsentiv ut til institutta.
- 5-årig rullerande midling av resultatkomponentane for å sikre god balanse mellom dynamikk og stabilitet i modellen.

Under er komponentane i ny modell satt opp i tabellform:

Aktivitet/tildeling	Basis	Resultat	Satsing
Forskningsbasert utdanning		Studiepoeng Kandidat	
Forskning	Rekrutteringsstillingar	Doktorgrader EU inntekt Forskningsrådsinntekt Øvrige eksterne inntekter	Forskingssenter
Anna	Støtte til husleige		
Tilpassing	Strategisk komponent / uforklart del		

Det er eit overordna mål for modellen å unngå rammejustering. Modellen vil likevel ha rammejustering som opsjon ved ekstraordinære finansieringsbehov ved fakultetet.

Figuren under illustrerer korleis midlane til institutta kjem inn til fakultetet, fordeling i dagens modell samt fordeling i utkast til ny modell. Beløp i illustrasjonen er basert på foreløpig løyving for 2021.

UiO til MN	MN til institutt/enhet	Utkast ny modell til institutt/enhet
Utdanning 410 mkr	Utdanning 416 mkr	Utdanning 369 mkr
Forskning 468 mkr	Forskning 497 mkr	Forskning 341 mkr
Rammekutt - 88 mkr	Rammejustering - 141 mkr	Rammejustering 0 mkr
		Strategimidlar 62 mkr

4.1. Forskningsbasert utdanning

I modellen vil dagens løyving til studieplassar, studiepoeng og utveksling bli erstatta med produksjon av studiepoeng og kandidatar. Studiepoeng vil gje uttelling både for emneinstitutt og programinstitutt. Tildeling av nye studieplassar eller endring av opptaksrammer vil difor ikkje ha økonomisk effekt før studiepoengproduksjonen kjem. Gjennom eit delt prisnivå vil programinstituttet også få tilført midlar sjølv om produksjonen skjer på andre institutt. Årlege svingningar i studenttal vil bli dempa gjennom 5-årige rullerande gjennomsnitt for å sikre balanse mellom dynamikk og stabilitet.

Dagens studieplassløyving er i stor grad basert på studiepoengproduksjon i perioden 2006-2008. Dette er eit statistisk grunnlag, og reflekterer ikkje på ein god måte dagens studieaktivitet. Studieplassdeling utgjer i dag 2/3 av basistildeling for utdanning medan studiepoengproduksjonen utgjer 1/3. Utveksling utgjer berre 0,5% av utdanningsmidlane og har ubetydeleg insentiveffekt.

Det er ikkje fagleg differensiering av tildelinga i dagens modell. Det betyr at inntekter for produksjon av studiepoeng er lik uavhengig av ressursbruk. Eksperimentelle fag som kjemi og molekylærbiologi er klart meir kostnadskrevjande enn meir teoretiske fag som informatikk og matematikk. Det vil være særskilt krevjande og kanskje ikkje mogleg å finne objektive mål for forskjellen i kostnadsnivået for studieproduksjonen mellom institutta.

I ny modell vil difor prisnivå for studieproduksjonen bli ført vidare i samsvar med finansieringskategoriane til KD. Desse er delt i produksjon for bachelor, master og profesjon. Det er gjort eit unntak frå KDs satsar for profesjonsutdanning i farmasi. Dette er ei helseutdanning som gjev høg finansiell uttelling. Det vert foreslått at den 5-årige utdanninga får uttelling for studiepoengproduksjon som 2/5 i kategori B (profesjon) og 3/5 som master i KDs kategori C.

I dagens modell får kun emneinstituttet midlar for studieproduksjon. Det betyr at kostnaden med å følgje opp programstudenten ikkje er inkludert i modellen. Dette betyr at studentar som tek emne på andre institutt ikkje vil gje økonomisk uttelling til eige programinstitutt. Ny modell inneheld ein 2-delt pris med 2/3 av gjeldande pris til emneinstituttet og 1/3 til programinstituttet. Føremålet med denne endringa er å stimulere og belønne samarbeid om studieproduksjonen på tvers av institutta.

Kandidater

Denne komponenten kom nasjonalt inn ved ei justering av finansieringsmodellen til KD og deretter til UiO frå 2017. Faktoren gjev stykkprisbetaling per uteksaminerte bachelor, master eller profesjonskandidat. Prisnivået er delt i finansieringskategorier tilsvarande som for studiepoengproduksjon med unntak av integrerte kandidatar som profesjonsutdanning av farmasøyter som får dobbel pris. Ny modell er konsistent med UiO-modellen. Kandidatkomponenten i ny modell utgjer 10 % av ny ramme, dette er omtrent i tråd med midlane som kjem inn til faktuttet.

Pris/vektning av utdanningskomponent

I ny modell er ramme for utdanningsmidlar inn til fakultetet frå UiO redusert med 10 %. Dette er eitt av fleire tiltak for å redusere behov for rammejustering ut til institutta.

4.2. Forsking

Rekrutteringsstillingar

Rekrutteringsstillingar er ein sær viktig ressurs ved fakultetet. I tillegg til å utgjere eit kritisk verkemiddel for strategisk endring spelar desse stillingane ei sentral rolle som undervisningsressurs og reiskap for utvikling av talent i egne rekker. I ny modell er det ikkje lagt opp til endring i måten desse stillingane vert finansiert på. Fakultetet får i dag midlar inn frå UiO i 4 ulike priskategoriar avhengig av type stilling og tidspunkt for tildeling.

Fakultetet praktiserer derimot ein felles sats ut til institutta for alle stillingar og finansiering basert på årleg tildeling. Desse midlane er nær kopla til aktivitet gjennom personalkostnader og driftsmidlar. I ny modell foreslår fakultetet å redusere satsen frå dagens nivå på 1,0 Mkr/stilling til 0,8 Mkr/stilling. Prisreduksjonen er eit verkemiddel for å redusere behov for rammejustering ut til institutta. Justert sats vil framleis gje god dekning av brutto personalkostnader for stipendiatar og postdoktorar.

Avlagte doktorgrader

Denne komponenten vert med vidare i ny modell med eit 5-årig rullerande gjennomsnitt og ei marginal justering av pris til samsvar med UiOs pris inn til fakultetet.

EU-inntekter

Vekst i forskingsaktivitet finansiert gjennom program finansiert av EU er eit viktig element i strategien til MN-fakultetet og UiO sentralt. Politisk kjem denne ambisjonen til uttrykk gjennom sterke finansielle insentiv frå KD knytt til EU-finansierte prosjekt.

Dagens insentivmekanisme er ført vidare i ny modell, men med redusert insentivstyrke. Fakultetet ser at eit høgt EU-insentiv over tid fører med seg ein risikoutsett ekspansjon av instituttøkonomien. For ein liten instituttøkonomi kan bortfall at eitt eller fleire EU-prosjekt få store konsekvensar på kort tid. I ny modell vil difor fakultetet redusere insentivstyrken frå dagens nivå og under nivået inn til fakultetet frå UiO sentralt. I ny modell foreslår fakultetet å knytte ny fast pris til 2/3 av pris frå UiO inn til fakultetet.

Inntekter frå Forskingsrådet

Dagens insentivmekanisme er ført vidare i ny modell, men også her med ny fast pris er basert på 2/3 av UiO pris inn til fakultetet.

Andre eksternt finansierte prosjektinntekter

Dagens modell gjev ikkje insentivinntekter til institutt utanom prosjekt finansiert gjennom Forskingsrådet og EU. Fakultetet får midlar inn fordi dette er ein komponent i UiO sin finansieringsmodell. I ny modell vil fakultetet jamstille insentiv for all bidrags- og oppdragsaktivitet (BOA) ut frå den tanken at all forskning i denne kategorien gjev nettobidrag til basis. Forslag til fast pris er basert på 2/3 av UiO pris inn til fakultetet.

4.3. Anna

Strategisk komponent

Samla finansiering ut til institutta basert på komponentane nemnt så langt ligg 62 Mkr lågare enn dagens tildeling (2021). Fakultetet vil tildele desse midlane etter ei detaljert vurdering av kostnadsnivå, teknologisk kompleksitet og strategisk vekt av forskning og undervisning ved dei einstilte institutta.

Fakultetet innser at det ikkje vil vere mogleg å finne objektive kriterium som kan definere denne komponenten, og at tildeling må tuftast på vurderingar av historiske data, framtidig potensial og strategiar for fagleg utvikling i samsvar med fakultetet og UiO sin strategi.

Nytt dekanat vil i nær dialog med kvart enkelt institutt starte prosessen med å definere og detaljere denne strategiske komponenten tidleg i 2021.

Saldo og likviditet

Fleire institutt har over tid akkumulert ein stor overført saldo i basisaktiviteten. Det er udiskutabelt uheldig at store tildelingar ikkje vert sett i aktivitet. Samstundes er ein mindre økonomisk buffer ved institutta nødvendig og formålstenleg for å ta omsyn til brå endringar i økonomien.

Fakultetet vil derfor over tid innføre ein mekanisme for å avgrensa saldo ved institutta med følgende element:

- Nivå av saldo (%) rekna som gjennomsnittleg saldo (basis) over 5 år/gjennomsnittleg KD-inntekt over 5 år.
- Grunnlaget vert korrigert for støtte til internhusleige og satsingar.
- Midlar over definert grense vil redusere tildeling komande år.
- Reduksjon av tildeling går inn som tillegg i løyvinga til alle institutt.
- Grensa vert i utgangspunktet sett til 10 % og vil bli vurdert i samheng med føringar frå UiO og KD.

4.4. Innføring av ny modell

Fakultetets forslag til ny modell legg til grunn at ein ikkje skal omfordele midlar mellom institutta i innføringsåret.

Differansen i tildeling til institutt mellom dagens modell og ny modell vert trappa ned gradvis, forslagsvis over 5 år og med start i året etter innføringsåret (2022).

Effekten av omfordeling ved institutta og behovet for mindre justeringar vil bli kontinuerlig vurdert gjennom innføringsperioden.

4.5 Forventa effekt og utfordringar

Endring i tildelingsnivået er ein del av føremålet med å innføre ny modell. Modellen skal ha retning og effekt i tråd med fakultetets strategi for framtidig utvikling av våre institutt.

Det er gjort utrekningar som viser at ny modell vil ha ulik effekt for institutta. Estimert effekt *før strategisk komponent er fordelt*, er at to institutt får høgare inntekt enn i dagens modell, medan om lag halvparten vil få vesentleg mindre. Som forventa er negative utslag størst for institutt med stor grad av eksperimentelle miljø og/eller svak historisk utvikling i utdanningsproduksjonen.

Eksperimentelle forskingsmiljø og utdanning på høgt internasjonalt nivå står sentralt i fakultetets strategi. Berekraftig og langsiktig finansiering av desse strategiske ambisjonane vil derfor vere eit viktig element i fordeling av strategisk komponent mellom institutta.

Ekstern finansiert forskning på nasjonale og internasjonale arenaer spelar ei stadig større rolle for fakultetets handlingsrom og utvikling. Samstundes har samfunnet forventning om at investeringane ved universiteta skal gje gode bidrag til samfunnet gjennom relevant undervisning med høg kvalitet. Det er fakultetet sin intensjon at finansieringsmodellen skal vere ein reiskap for fakultetet i arbeidet med desse utfordringane.

Forslaget til ny modell er basert på at midlar inn til fakultetet over tid skal sette rammene for utdeling av midlar til institutta. Det er lagt inn mekanismar for prisjustering som tek omsyn til nye varige kutt frå UiO. Dette vil redusere den økonomiske risikoen av modellforskjellen mellom UiO-nivå og fakultetsnivå.

Innføring av ny modell kan bidra til at nokre institutt vil få økonomiske utfordringar på kort horisont. Institutta har i dag eit aktivitetsnivå som er tilpassa over lang tid. Fakultetet innser at det vil ta tid å endre den økonomiske strukturen. Samstundes er det fakultetet sin intensjon at modellen skal setja tydelig strategisk retning og gjera inntektsgrunnlaget ved institutta meir transparent og føreseieleg slik at nødvendige endringar kan bli identifiserte og sette i verk innafør ei realistisk tidsramme.